

**Biskop Ludvig Munthes hustru Ingeborg Sørensdatter
Friis's slægt.**

Ved **C. M. Munthe.**

Som paavist af Arkivar E. A. Thomle i dette tidsskrifts 4. Række, 1. Bind, s. 41 ff. var Bergensbispen Ludvig Munthes hustru Ingeborg Sørensdatter Friis utvivlsomt en datter af slotsskriveren paa Riberhus Søren Christensen Friis og Marine Hansdatter Svane.

Om denne Søren Friis, som gennem sin ovennævnte datter er blevet stamfader for en overordentlig talrig efterslægt, og hvis slægtsforhold og øvrige vilkaar derfor ikke er uden interesse, findes enkelte oplysninger i J. Kinch: Ribe Bys Historie og Beskrivelse (Odder, 1884) og i A. Halling: Meine Vorfahren und ihre Verwandtschaften (Glückstadt 1905)¹).

Søren Friis havde som ung været i tjeneste hos lehnsmanden paa Riberhus, rigsraaden Albert Friis. Han tog i november 1603 borgerskab i Ribe og blev i 1605 forstander for hospitalet dersteds. Den 22. januar 1605 blev der nemlig af dettes bestyrelse besluttet, at der, for at hospitalet skulde komme ud af sin gjæld, for en tid ikke sammesteds skulde holdes nogen præst eller foged »til nogen sær bord eller spise«, men at Søren Friis skulde være forstander og husholder, skaffe sig tro folk, selv staa for alt regnskabet og have til løn 50 rdl. og dertil som foged-penge og skriver-penge den tiende pending af alt stedsmaal (indfæstning) og sagefald. — Søren Friis synes dog snart at være bleven kjed af sin stilling; thi efter 2aars forløb forlangte han sin afsked.

Han blev saa senere slotsskriver paa Riberhus, men døde i forholdsvis ung alder.

Han ægtede 5. februar 1604 Marine (Maren) Hansdatter Svane (Svaning), datter af den navnkundige kgl. historiograf og kanonikus i Ribe Mag. Hans Svaning (1503—1584) og Marine Sørensdatter Stage, en borgermesterdatter fra Ribe.

I Hallings ovennævnte bog (»Meine Vorfahren«) gives et morsomt lidet tidsinteriør fra livet i Ribe, hvor ogsaa Søren Friis nævnes:

Den 26. juni 1606 sad Jens Klyne, borger i Ribe, i stadens vinkjælder sammen med sin slægtning Søren Friis. Senere kom ogsaa velb: Hans Munk til Wesselberg til. Denne begyndte nu at ærte Jens Klyne, saa der opstod en trætte dem imellem. For at faa situationen i en behageligere gjænge begyndte Søren Friis at synge:

¹) Anmeldt i Personalhist. Tidsskr. V. R. 3. B. s. 177.

»Munken sprang i abildgaarden«. Dette tog Jens Klyne imidlertid mærkelig nok ilde op og sagde: »Sprang ikke ogsaa et faar efter?«, med hvilken bemærkning han vistnok sigtede til en eller anden historie, som maa have vakt ubehagelige minder hos Søren Friis, thi denne greb nu et tinkrus, som stod foran ham, for at slaa Jens Klyne i hovedet dermed¹⁾. Denne fandt det nu raadeligst at rømme valpladsen, men kunde dog ikke dy sig for, da han vel var kommen i sikkerhed ude paa gaden, at raabe ind: »Din faaretyv!« »uden dog at nævne nogen ved navn«. Det blev til retssag, hvor Jens Klyne svor ved sin sjæls salighed, at han ved de anførte ord ikke havde sigtet til hverken Søren Friis eller hans nærmeste, men kun havde sagt det »i galenskab og drukkenskab«, en — som Halling med rette bemærker — vistnok temmelig betænkelig omgang med sandheden!

Søren Christensen Friis og Marine Hansdatter Svane havde foruden datteren Ingeborg ogsaa en anden datter, Maren Sørensdatter Friis, som maa have været en ren kvindelig Rolf Blaaskjæg, idet hun efter hinanden skal have været gift med ikke mindre end 4 præster i Selje (i Nordfjord i Norge). Da hun efter at have mistet sin 4de mand ikke opnaaede sit ønske for 5te gang at blive præstekone sammesteds skal hun i sin vrøde herover have opbrændt en del av præstearkivet²⁾.

Ligesom sin hustru var Søren Christensen Friis vistnok født i Ribe, og meget synes at tyde paa, at han kan have været søn af den borger i Ribe Christen Friis, som med sin hustru Kirsten Christensdatter bl. a. havde datteren Maren, hvilken (i sit 1ste ægteskab) var gift med Hans Hansens Svane (død ca. 1603), borger i Ribe, en broder af Søren Friis's hustru Marine.

Er denne antagelse rigtig, var altsaa biskop Munthes hustru Ingeborg Sørensdatter Friis fra Ribe, hvilken bys patricierslægter hun baade paa fædrene og mødrene tilhørte (kfr. nedenstaaende oversigtstavler, hvoraf det ogsaa vil sees, at til disse slægter hørte en række af sin tids mest fremragende lærde og geistlige).

Skulde nogen specialist i de gamle Ribe-slægters historie eller andre her i tidsskriftet kunde give bidrag til yderligere belysning af disse forhold, vilde det have sin interesse.

---

¹⁾ I denne forbindelse kan nævnes, at den familiekreds, hvortil Søren Friis og hans hustru hørte, synes at have bestaaet af tildels meget stridbare, men paa samme tid ogsaa gennemgaaende særdeles energiske og begavede mennesker.

²⁾ Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Præster (Kristiania 1896), 2. Bind s. 157 f.

Christen.

Mag. Peder Christensen Præst i Vejle. ¹⁾	Kirsten g. 1 ^o Christen Friis Borger i Ribe († c. 1580) g. 2 ^o Nils Hansen Grisbæk Raadmand i Ribe († 1618).	Karen g. Anders Lydikssen Guldsmed.	Valborg g. Anders Lund
1. Maren g. 1 ^o Hans Hansen Svane Borger i Ribe († c. 1693) g. 2 ^o Nils Sørensen Glud Mag. Kannik i Ribe († 1623) (Børn). ²⁾	1. Margrete g. 1 ^o Lambert Knudsen Borger i Ribe g. 2 ^o Oluf Røed Raadmand i Ribe.	1 (?) Søren Christensen Friis Slotsskriver paa Riberhus g. (1604) Marine Hansd Svane.	2. Christen Nilsen Friis (1584—1663) Lektor, Kannik ved Domkirken i Ribe (Børn). ³⁾
	Søren Klyne. fl. børn, bl. hvilke:		
	Karen g. Peder Krag Borger i Ribe.	Anna (1519—1575) g. Søren Jacobsen Stage (1509—1577) Borgermester i Ribe fl. børn, bl. hvilke:	
Nils Krag (1550—1602) Kgl. Historiograf.	Dr. med. Anders Krag (1553—1600) Professor i Fysik og Pædagogik.		
Marine (1539—1615) g. Hans Svaning, kgl. Historiograf, Kanonikus i Ribe (15 Børn). ⁵⁾	Karine (1548—1567) g. Poul Madsen (1527—1590) Biskop i Ribe, senere i Sjælland Dr. theol. Professor, Univer- sitets Rektor.	Anders Sørensen Klyne (1551—1598) Rig Borger og Raadmand i Ribe (Børn). ⁶⁾	Dorothea (1557—1602) g. 1 ^o Peder Baggesen (1546—1591) Rig Borger og Raadmand i Ribe g. 2 ^o Berthel Struck (Han gift 2 ^o med Anders Sørensen Vedelsdatter Anna (*Børn). ⁷⁾

Anmærkninger:

- 1) Mag. Peder Christensens almanakoptegnelser findes indtaget i Kirkehistoriske Samlinger 3 R. II s. 472 ff.
- 2) Hans Hanssen Svane og Maren Christensdatter havde sønnen Anders Hanssen Svane (1601—1657) borgmester i Ribe.
- 3) Lektor Christen Nilssen Friis havde med sin hustru Ingeborg, borgermester i Ribe Laurits Thøgersens datter, flere børn, hvoriblandt *K i r s t e n* gift med borger i Ribe Jens Pedersen Brøndum, *L a u r i t s C h r i s t e n s e n F r i i s* (1619—1659) raadmand i Ribe (en datter af ham Maren blev gift med den lærde historiske forfatter Peder Terpager), *N i l s C h r i s t e n s e n F r i i s*, præst i Hygum i Frøs herred og *I n g e b o r g* gift med borgermester i Ribe Morten Larsen Hellerup.
- 4) Borgermester Hans Nielsens Friis var gift med borgermester Kjeld Jørgenssens datter Lene. Deres børn var: Nils Friis død 1658 som lagmand i Skien (i Norge), *K j e l d F r i i s* sekretær hos Corfitz Ulfeldt, fulgte denne i landflygtighed og bosatte sig i Hamburg, han var gift med en datter af den kjendte Otto Sperling, *K i r s t e n* gift med den rige raadmand i Ribe Nils Baggesen, *M a r e n* gift med provstiskriver og ridefoged i Riberhus lehn Peder Byrgesen, *I b F r i i s* (død 1668) borger og raadmand i Ribe, *P e d e r F r i i s* død c. 1664 i Kjøbenhavn som student, *L y d i k F r i i s* død ung (c. 1661) og *C h r i s t o p h e r F r i i s* vistnok gift med Elisabeth Sperling, søster av broderen Kjelds hustru.
- 5) Kgl. historiograf og kanonikus i Ribe Hans Svaning og Marine Sørensdatter Stage havde ikke mindre end 15 børn, bl. hvilke *D o r t h e* gift med raadmand i Ribe Jens Laugesen (deres søn var den som historisk forfatter kjendte Hans Svaning d. y., 1600—1676, sognepræst og provst paa Samsø¹⁾), *M a r i n e* gift med den kjendte Anders Sørensen Vedel, *H a n s H a n s s e n S v a n e* borgermester i Ribe (se ovenfor!), den smukke og begavede *A b e l* gift med den kjendte medicinske professor Dr. Anders Christensen, 1551—1606 og senere med den rige tolder ved Øresund Hans Mechelborg i Helsingør, *K a r i n e* gift med Peder Aagesen, 1546—1591, professor i dialektik, og senere med Mag. Christen Blimester sognepræst til Nyborg, *A n n a* gift med borgermester i Horsens Hans Olufsen Riber, d. 1615, (deres søn var den bekjendte erkebiskop Hans Svane), *K i r s t i n e* gift med Bertel Madsen, sognepræst til Holsterbro, *M a r i n e* e gift med Søren Christensen Friis, slotsskriver paa Riberhus.
- 6) Den rige borger og raadmand i Ribe Anders Sørensen Klyne havde med sin hustru Kirstine, en datter af borgermester Laurids Thøgersen i Ribe flere børn, bl. hvilke *J e n s A n -*

---

1) En datter Dorothea, 1604—1684, var gift med Mag. Arnold Hanssøn Munthe, 1590—1629, lektor i Lund. Fra dem nedstammer den svenske Munthe-slægt, ligesom den norske og danske gren af slægten nedstammer fra Arnolds broder Ludvig gift med Dorotheas søskendebarn ovennævnte Ingeborg Sørensdatter Friis.

d e r s e n K l y n e, 1574—1616, borger i Ribe, A n n a, gift med den kjendte biskop og forfatter Peder Jensen Hegelund, 1542—1614, Fredrik Andressen Klynepræst i Vindinge og I n g e b o r g gift med Dr. med. Christen Lauridsen Bording, 1578—1640, medicus senere ærkedegn i Ribe (deres søn var den kjendte digter Mag. Anders Bording).

- 7) Dorothea Sørensdatter havde med sin første mand Peder Baggesen, 1546—1591, raadmand i Ribe og byens rigeste mand paa sin tid, flere børn, blandt hvilke B a g g e P e d e r s e n, 1578—1621, stamfader for slægten Baggesen i Ribe, hvortil vistnok ogsaa digteren Jens Baggesen hørte (se Personalhist. Tidskr. IV. R. 2. B. s. 25 ff.), A n n a gift med Mads Andersen Pors, d. 1618, rektor senere dompræst i Ribe og K a r e n gift med Dr. theol. Iver Iversen Hemmet, 1564—1629, biskop i Ribe.
-